

USKLAJENA IZHODIŠČA ZA PRENOVO SISTEMA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od junija 2016 do konca meseca marca 2017 je med Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) in socialnimi partnerji potekala intenzivna razprava glede posameznih ukrepov Bele knjige o pokojninah. Ekonomsko socialni svet je na svoji 303. redni seji, dne 7. julija 2017 sprejel dokument, ki po svoji vsebini predstavlja nabor vseh rešitev, o katerih je bilo doseženo soglasje med Vlado RS in socialnimi partnerji ter s tem usklajena izhodišča za pripravo bodočih sprememb na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Vlada RS in socialni partnerji uvodoma ugotavljamo, da pokojninska reforma iz leta 2012 v zadnjih letih daje pozitivne učinke glede vzdržnosti pokojninskega sistema. Zadnje projekcije namreč kažejo na to, da bodo odhodki za pokojnine stabilni do leta 2025. Ob navedenem soglašamo, da morajo biti vse bodoče spremembe pokojninskega in invalidskega zavarovanja izvedene premišljeno, ob širšem družbenem konsenzu in **v soglasju s socialnimi partnerji** ter da morajo temeljiti na izhodiščih in **temeljnih načelih dokladnega pokojninskega sistema (načelo solidarnosti, vzajemnosti, obveznosti vključitve v prvi pokojninski steber,...)**, ki so že zgodovinsko vgrajena v slovenski pokojninski sistem.

Vlada RS in socialni partnerji menimo, da morajo prihodnje spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja upoštevati družbenoekonomski razvoj in nove trende na trgu dela, katerim smo in bomo priča v prihodnosti (uvajanje novih tehnologij, digitalizacija, ipd.) ter zagotoviti ustrezno raven socialne varnosti tako sedanjim kot tudi bodočim generacijam upokojencev. S tega vidika morajo biti spremembe pokojninskega sistema izpeljane ob predhodni oziroma hkratni vpeljavi ustreznih ukrepov na trgu dela, na področju varnosti in zdravja pri delu in na področju izobraževanja ter ob ukrepih za povečanje produktivnosti, ki bodo zagotavljali tudi ustrezno socialno in ekonomsko varnost ter poklicno zdravje vsem udeležencem pokojninskega sistema.

Predstavniki sindikatov, predstavniki delodajalcev ter predstavniki Vlade RS se strinjamo, da se mora pokojninski sistem spreminjati premišljeno, spremembe pa je potrebno vpeljati odgovorno, in sicer si postavljamo cilj, da se nova zakonodaja, ob zgoraj izpolnjenih pogojih, sprejme do leta 2020, **uveljavi pa se postopoma in z dogovorjenimi ustrezno dolgimi prehodnimi obdobji** ter ob spoštovanju ustavnega načela pravne države. Na takšen način bi se zagotovila predvidljivost sistema, pravočasna pripravljenost zavarovancev in izvajalca ter varstvo pridobljenih in tudi pričakovanih pravic.

Vlada RS in socialni partnerji soglašamo z naslednjimi ključnimi cilji glede nadaljnega razvoja sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji :

- a) **postopoma se doseže dostojna višina pokojnin z najnižjo nadomestitveno stopnjo 70%;**
- b) **finančna vzdržnost pokojninskega sistema**, z odhodki za pokojnine v višini, ki soprispevajo k finančni vzdržnosti celotnih javnih financ (ta pogoj se v vsakem posameznem obdobju določa glede na družbeno-ekonomske razmere in družbeni dogovor, kot usmeritev pa lahko služi indikator S1 in S2.
- c) **transparentnost delovanja sistema ter**
- d) **dvig zaupanja vseh generacij zavarovancev v sistem.**

Vlada RS in socialni partnerji soglašamo, da je mogoče navedene cilje uresničiti z sprejemom naslednjih ukrepov:

1. **Polna uveljavitev načela »vsako delo šteje«**, na način, da se zagotavlja ustrezna socialna varnost tako skozi plačilo prispevkov kot tudi z odmero pravic;
2. **Dvig dejanske upokojitvene starosti in podaljševanje delovne aktivnosti** z ustreznimi ukrepi na trgu dela za spodbujanje zgodnejšega zaposlovanja mladih in podaljševanja aktivnosti starejših, tudi z vpeljavo posebnih spodbud (tudi finančnih) za zavarovance in delodajalce z namenom podaljševanja delovne aktivnosti ter s prilagajanjem zakonsko določenih upokojitvenih pogojev (starost in zavarovalna doba), ki bodo upoštevali tako prihodnje demografske trende kot tudi določene osebne okoliščine (npr. delo v zgodnji mladosti) ter dolžino delovne aktivnosti v določenih panogah (npr. težje in zdravju škodljivo delo oziroma delo, ki ga po določeni starosti ni moč uspešno opravljati).
3. **Poenotenje različnih dob** sedaj veljavne zakonodaje v enotni termin »zavarovalna doba« ter ohranitev pričakovanih pravic iz naslova različnih dob.
4. **Transparentnejši način odmere pokojnine**, ki izhaja iz načela enake obravnave žensk in moških ter zagotavlja, da se znotraj odmere pravic upoštevajo morebitne razlike med spoloma, ki obstajajo oziroma bodo obstajale na trgu dela. Način odmere naj nudi socialno varnost določenim kategorijam zavarovancev (npr. upoštevanje morebitnih posebnosti glede osebnih okoliščin zavarovancev).
5. **Formula za usklajevanje pokojnin** mora biti vnaprej sistemsko določena na način, da preprečuje posege v njeno ureditev ter zagotavlja ohranjanje realne vrednosti višine pokojnin. Pri tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da upokojenci soprispevajo h gospodarski rasti ter so tako upravičeni do pozitivnih učinkov le-te. Formula mora tako upoštevati oba faktorja, tako rast plač kot tudi rast cen življenjskih potrebščin, vendar pa mora razmerje upoštevati tudi cilj, da se zagotovi dostojno višino pokojnin ob javnofinančno vzdržni pokojninski blagajni.

6. Na področju **invalidskega zavarovanja** mora, ob vzpostavitvi ustreznega stanja na trgu dela, poklicna rehabilitacija postati temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja, pri čemer je potrebno vzporedno prilagajati tudi sistem zdravstvenega zavarovanja ter varnosti in zdravja pri delu ter drugih sistemov, povezanih z invalidskim zavarovanjem. Nove pravice iz invalidskega zavarovanja morajo izhajati iz nove definicije invalidnosti ter zagotavljati ustrezno raven socialne varnosti.
7. **Dodatno pokojninsko zavarovanje** je potrebno določiti predvsem v smislu nadgradnje višine dohodka v času upokojitve, vendar ne na račun zmanjševanja pomena I. stebra pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Participacija v dodatnem pokojninskem zavarovanju ter določitev vloge II. stebra mora temeljiti na socialnem dialogu, hkrati pa morajo biti zagotovljene tudi ustrezne spodbude države za financiranje te oblike zavarovanja. Ta oblika zavarovanja pa mora zagotavljati tudi vključevanje tistih zavarovancev, ki si iz svojih dohodkov ne morejo zagotoviti vplačevanja dovolj visoke dodatne premije v to obliko zavarovanja. Prav tako se mora zagotoviti ustrezna promocija in izobraževanje glede pomena dodatnih oblik pokojninskega zavarovanja.
8. Učinkovit nadzor nad plačevanjem prispevkov in zagotavljanje ustrezne varnosti zavarovancev, za katere niso bili ustrezno poravnani prispevki.

Spodaj podpisani Vlada RS in socialni partnerji smo si enotni, da ima v Sloveniji dokladni pokojninski sistem dolgoletno tradicijo in ključno vlogo pri zagotavljanju temeljne ekonomske in socialne varnosti zavarovancem. Zadnji trendi demografskega gibanja prebivalstva pa narekujejo tudi določene prilagoditve obstoječega sistema z namenom, da bo le-ta še naprej lahko nemoteno deloval in pri tem zagotavljal socialno varnost in dostojno višino dohodka po upokojitvi tako obstoječi kot tudi prihodnji generaciji upokojencev.

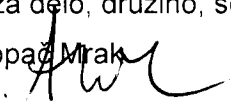
Zgoraj navedeni ukrepi predstavljajo izhodišča za pripravo prihodnjih zakonskih sprememb pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji, glede katerih smo si Vlada RS in socialni partnerji enotni.

PODPISNIKI:

Vlada Republike Slovenije:

Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

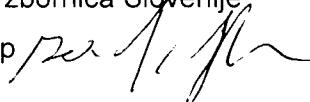
dr. Anja Kopac Mrak

Delodajalci:

Gospodarska zbornica Slovenije

Boštjan Gorjup

Združenje delodajalcev Slovenije

Marjan Trobiš

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

Branko Meh

Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije

Drago Delalut

Trgovinska zbornica Slovenije

mag. Mariča Lah

Delojemalci:

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

mag. Dušan Semolič

Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije

Branimir Štrukelj

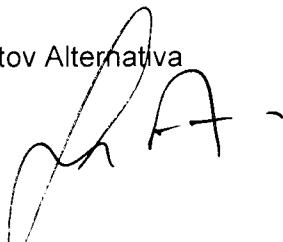
Konfederacija sindikatov Pergam Slovenije

Jakob Počivavšek

Slovenska zveza sindikatov Alternativa

Zdenko Lorber

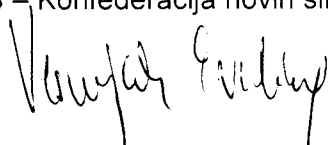
~~ZA~~ Konfederacija sindikatov 90 Slovenije

Peter Majcen

BOJAN ŽVIKARI

Neodvisnost KNSS – Konfederacija novih sindikatov Slovenije

Evelin Vesenjāk

Zveza delavskih sindikatov Slovenije – Solidarnost

Roman Šuen

